

Att bygga broar mellan kyrkorna

För hundra år sedan blev Nathan Söderblom Svenska kyrkans ärkebiskop. Han utnämndes den 20 maj 1914 och vigdes till biskop den 8 november samma år. Bland mycket annat formade han Svenska kyrkans ekumeniska profil under hela 1900-talet. Han hade visionen att Svenska kyrkans speciella kallelse var att bygga broar mellan kyrkorna. Han menade att reformationen i Sverige bevarade delar av det katolska arvet och därför ville han som svensk ärkebiskop etablera ett fruktbart samarbete med andra kyrkor. Han värnade om vad han kallade *evangelisk katolicitet*.

Höjdpunkten i Söderbloms ekumeniska strävanden var det ekumeniska mötet i Stockholm 1925, då han genom mångårigt, ihärdigt arbete förmått kyrkoledare från främst Europa och USA att samlas till överläggningar om i vilka avseenden man kunde och borde samverka som ett i kyrkans Life and Work. Prominenta företrädare för den ortodoxa kyrkofamiljen fanns på plats. Den romersk-katolska kyrkan var inbjuden men uteblev. I ett ofta citerat tal formulerade han deltagandet i mötet så, att »Paulus finns på plats, Johannes har kommit, men Petrus dröjer ännu». Den romersk-katolska kyrkan, större än alla andra kristna kyrkor tillsammans, hade inte kommit till det möte som skulle skapa enhet mellan de kristna.

Söderbloms vision om brobyggarkallelsen blev riktningsgivande för Svenska kyrkan och hennes ärkebiskopar under hela 1900-talet. Idag är det annorlunda: Svenska kyrkan har lämnat tänkesättet »brobyggare» bakom sig. Den bild som istället används är att Svenska kyrkan är föregångare, t.ex. när det gäller kyrklig vigsel av enkönade par. Svenska kyrkan visar vägen, andra kyrkor får följa efter. Det är den svenska modellen som gäller; att andra kyrkor skulle kunna lära oss något tycks inte finnas på kartan. Det är påfallande hur lite det talas i Svenska kyrkan om vad som händer i världskristenheten och man är sig själv så nog, att det är inte särskilt intressant att informera om händelser från andra kyrkotraditioner utanför landets gränser.

Den 6–9 mars i år ägde ett möte rum i det grekisk-ortodoxa patriarkatet i Istanbul mellan patriarkerna i nio autokefala ortodoxa kyrkor. Den ekumeniske patriarken Bartholomaios hade kallat till överläggningar och mötets beslut blev en riktigt stor nyhet: ett all-ortodoxt koncilium ska hållas i Istanbul (Konstantinopel) 2016. Konciliet kommer att vara det första i sitt slag sedan splittringen mellan öst- och västkyrkan år 1054. I den västliga delen av kyrkan har koncilier ägt rum, det senaste var Andra vaticankonciliet. Men i östkyrkan har splittringen, både den mellan öst och väst och den mellan autokefala, nationella ortodoxa kyrkor, varit ett alltför stort hinder för ett koncilium ens mellan alla ortodoxa kyrkor.

Men båda dessa typer av splittring har börjat övervinnas. 1964 träffades den ekumeniske patriarken Athenagoras och påven Paulus VI i Jerusalem. Mötet ledde till ett upphävande av 1054 års ömsesidiga exkommunicering mellan Rom och Konstantinopel. Vid påven Franciskus resa den 24–26 maj 2014 till det heliga landet ägde ännu ett möte rum mellan påven och den nuvarande patriarken, Bartholomaios. I de båda kyrkoledarnas gemensamma

deklaration noteras att stora framsteg gjorts i den internationella katolsk-ortodoxa teologikommissionen och att de ser fram mot den dag då de gemensamt kan fira eukaristin. Gemensamt delar de strävan efter fred, i Israel och Palestina, i Syrien och i Irak. De har också uttalat sig för ett i någon mening ekumeniskt möte mellan sina två kyrkofamiljer i Nicaea år 2025 – 1700-års jubileet av det första ekumeniska konciliet.

Det panortodoxa konciliet om två år kommer framför allt att ta upp ett antal inom-ortodoxa problem av betydelse för kristen enhet: frågan om ett gemensamt datum för påskfirandet, om de olika ortodoxa kyrkornas jurisdiktioner och naturligtvis om ortodoxin och de brännande frågorna om fred, om miljön, om människors värdighet.

Inom Kyrkornas världsråd har de senaste decennierna präglats av stiltje. Därför är det en stor händelse att man har kunnat samla sig till ett nytt konvergens-dokument (med längre och grundligare receptionsprocess och mer substantiell enighet), denna gång om Kyrkan. 1982 publicerades ett sådant: BEM-dokumentet (även kallat Lima-dokumentet) om dop, nattvard och ämbete, ett dokument som haft stor betydelse inom många kyrkor och som i år kommit ut i en svensk nyutgåva. Nu, trettio år senare, är det dags för ännu ett liknande dokument. 2013 kom den engelska utgåvan. Den svenska översättningen, utgiven av Sveriges kristna råd, har titeln: *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision*.

I detta dokument, framtaget inom *Faith and Order*, beskrivs hur man inom olika kyrkotraditioner ser på vad kyrkan är, med särskilt fokus på dopet och ämbetet, i synnerhet tillsynsansvaret inom kyrkan, och på Kyrkans uppgift och kallelse i världen. Dokumentet har sänts ut till medlemskyrkorna inom Kyrkornas världsråd med begäran om svar. Förhoppningen är att studiet av detta dokument ska hjälpa kyrkorna att närma sig varandra, på samma sätt som BEM-dokumentet förde kyrkorna närmare varandra, särskilt vad gäller förståelsen av dop och nattvard.

SPT kommer framöver att presentera det nya dokumentet om kyrkan, och likaså följa förberedelserna för det allortodoxa konciliet. Om banden mellan kyrkorna stärks och om kyrkorna närmar sig varandra i förståelsen av vår allraheligaste tro, så blir kyrkan, lokalt och universellt, bättre rustad att föra fram evangeliet om Jesus Kristus. Vår egen kyrka skulle kunna lämna sin självpåtaga roll att försöka övertyga andra om sina egna förträffliga vägval, och åter arbeta på att bli en brobyggarkyrka. Det är många hinder som måste övervinnas för att det gemensamma vittnesbördet ska kunna ljuda, men gemenskapen mellan kyrkorna är nödvändig för att världen ska komma till tro. *Veni Sancte Spiritus ...*